

О.Ю. Стоян, канд. екон. наук, докторант Чорноморського державного університету ім. Петра Могили м. Миколаїв

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Зростання цін на традиційні енергоресурси в умовах зростаючого попиту на енергію та збільшення залежності від їх імпорту, загострення енергетичного питання протягом останніх років, величезні витрати енергетичних і природних ресурсів у промисловості, зростання та коливання цін на нафту, що збільшує економічні та інші ризики, висока енергоємність виробництва, зростання капіталоємності енергетики, виводять на перший план питання забезпечення економічної та енергетичної безпеки держави та змушують шукати альтернативу традиційним енергоносіям. Такою альтернативою, у контексті забезпечення економічної та енергетичної безпеки країни, стали саме відновлювальні джерела енергії (далі - ВДЕ).

Дослідженням проблем економічної безпеки присвячені роботи таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. Власюк, Г. Пастернак-Таранушенко, В. Сенчагов та ін. Основою для розробки ефективних механізмів державного управління енергетичною безпекою можна вважати наукові праці В. Дорофієнка, В. Білоуса, В. Буреги, Б. Губського, О. Данільяна, С. Поважного, Г. Ситник, О. Суходолі, І. Франчука та ін. Проте подальшого дослідження потребує саме питання оптимізації державного регулювання відновлювальної енергетики (далі - ВЕ) та шляхів їх вдосконалення у контексті забезпечення економічної безпеки.

З позиції практики економічна безпека ґрунтується на засадах економічної незалежності, стабільності національної економіки, забезпечення її необхідними ресурсами, розвитку економічного, трудового та інтелектуального

потенціалу країни, конкурентоспроможності національної економіки на міжнародному рівні.

Про важливість розвитку зазначеного напрямку енергетики для економічної безпеки кожної країни на світовому рівні свідчить той факт, що однією з головних цілей діяльності ООН на період до 2030 р. проголошено «забезпечення загального доступу країн до сучасних енергетичних послуг, подвоєння частки відновлюваних джерел енергії у світовому енергетичному балансі, і подвоєння глобальних темпів підвищення енергоефективності».

У 2013 році на розвиток сонячної енергетики у світі було витрачено 114,7 млрд. дол. США. Витрати на вітрову енергетику склали 80,3 млрд. дол. США. [1]. Китай в 2013 році інвестував понад 61,3 млрд. дол. США у ВДЕ. Як бачимо, з кожним роком зростають обсяги інвестицій у відновлювальну енергетику, що свідчить про перспективи значного зростання зазначеного напрямку видобутку електроенергії вже найближчим часом.

Зауважимо, що потужність встановлених сонячних електростанцій в Україні за минулий рік фактично подвоїлася і тепер складає 747 МВт. Зростання за рік склало 375 МВт, при цьому тривало інвестування в галузь великими європейськими компаніями. Так, ЄБРР виділив 5,4 млн. євро на будівництво сонячної електростанції в Одеській області (SunElectra, Ізраїль), 5,6 млн. євро - у Вінницькій (Rengy Development). Всього ж за минулий рік на проекти з розвитку альтернативної енергетики та енергоефективності в Україні Європейським Банком з Реконструкції та Розвитку було виділено 54 млн. євро. Також в 2013 році австрійський девелопер - компанія ActivSolar - залучила сотні мільйонів інвестицій, в основному кредитні кошти великих міжнародних банків, для реалізації проектів в Одеській області [2]. Слід також зазначити, що за 2013 рік загальна встановлена потужність української вітроенергетики досягла рівня 500 МВт. Виробництво електроенергії електростанціями на відновлюваних джерелах енергії, за винятком великих гідроелектростанцій, у 2013 році зросло вдвічі – з 638,6 млн. кВт-год у 2012 році до 1 247 млн. кВт-год.

За нинішнього рівня розвитку вітроенергетики спорудження на території

України вітрових електростанцій дозволило б покрити майже третину потреби в електроенергії країни. Із технічної точки зору вітрова електроенергетика на сьогодні вже наблизилася до традиційної: на сучасних вітрових турбінах коефіцієнт використання встановленої потужності досягає 42%. Це майже стільки, як на турбінах поширених нині теплових електростанцій.

Згідно з прогнозом British Petroleum "EnergyOutlook 2035" [3], глобальне споживання енергії зросте на 41% до 2035 року, при цьому 95% зростання припадатиме на країни з економікою, що розвиваються. Відновлювані джерела енергії, сланцевий газ, сланцева нафта та інші в сукупності зростатимуть на 6,2% на рік, що складе 43% від виробництва енергії до 2035 року. Зростання споживання нових видів енергії стане можливим завдяки розробкам нових технологій та масштабним інвестиціям.

Аналізуючи зазначені прогнозні дані не можемо не зауважити, що здешевлення та зростання продуктивності відновлюваних джерел енергії поступово зменшить потребу в політиці підтримки «зеленої» енергетики і, починаючи приблизно з 2020 року, відновлювальна енергетика зможе конкурувати з традиційною енергетикою без субсидування, зокрема, на ринках, які мають високу ціну на вуглець. Це сприятиме продовженню проникнення відновлюваних джерел енергії в Європі, а також їх поширення в інші країни.

Для забезпечення розвитку відновлювальної енергетики України здійснено багато суттєвих кроків, зокрема: встановлено «зелений» (пільговий) тариф на вироблену з ВДЕ електричну енергію; зобов'язання оптового ринку електричної енергії України на законодавчому рівні купувати весь обсяг виробленої електричної енергії з альтернативних джерел енергії; митні пільги; державні субсидії ліцензування і тарифоутворення, тощо.

Проте з метою оптимізації державного регулювання ВЕ, у контексті забезпечення економічної безпеки України, забезпечення збільшення обсягів інвестування у зазначену сферу, з нашої точки зору, необхідно врегулювати питання компенсації витрат енергокомпаній, що працюють на альтернативних джерелах енергії, за підключення до єдиної електромережі; забезпечити

пріоритетне надання кредитів на пільгових умовах для компаній, які займаються виробництвом обладнання, яке виробляє енергію з відновлювальних джерел, а також енергокомпаній, які працюють на альтернативних джерелах енергії; більш чітко визначити механізми та інструкції надання преференцій компаніям, що працюють на ринку альтернативної енергетики України; спростити процедуру видачі документів дозвільного характеру, пов'язаних із землекористуванням для підприємств, які використовують ВДЕ.

Тільки оптимізація та постійне вдосконалення усіх елементів та засобів державного регулювання відновлювальної енергетики дозволить здійснювати ефективне регулювання розвитком сфери відновлювальної енергетики, як вагомого елемента у системі забезпечення економічної безпеки країни.

Список літератури: 1. *Solar Market Research and Analysis* [Електронний ресурс] / Latest Research – Режим доступу: <http://www.solarbuzz.com>. 2. *Контракти UA* [Електронний ресурс] / Мурашкін В. «Сонячна енергетика продовжує зростання» від 01.04.2014р.– Режим доступу: <http://kontrakty.ua>. 3. *Реальна економіка* [Електронний ресурс] / British Petroleum «Частка відновлюваних джерел енергії в ЄС збільшиться до 32% у 2035 році» від 04.02.2014р.– Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication>.

О.І. Кондюх, аспірантка ТНЕУ

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Зрозуміло, що у всі часи основне призначення податкових надходжень – забезпечення бюджету країни фінансовими ресурсами з метою фінансування державних видатків. Податкові надходження формують бюджетний фонд держави, за рахунок мобілізації до бюджету податків, зборів та обов'язкових платежів. Обсяги податкової складової бюджету визначаються станом розвитку економіки країни, кількістю економічних агентів та їх активністю, які відповідно до положень національного податкового законодавства зобов'язані здійснювати відрахування на користь держави, а також потребами держави